

Για μία παγκόσμια διακήρυξη ανεξαρτησίας και αλληλεξάρτησης των πανεπιστημίων

Προοίμιο:

Το ανθρώπινο πνεύμα, δημιουργός κάθε είδους περιορισμού, δεν υπόκειται σε ισχυρότερους περιορισμούς από αυτούς που το ίδιο ασκεί στον εαυτό του μέσα από τη μορφή της σκέψης. Η πιο δυνατή σκέψη είναι ταυτόχρονα και η πιο απαιτητική. Αλήθεια και δημιουργία, ομορφιά και δικαιοσύνη, λογικό και παράλογο, είναι κάποια από τα ονόματα που έδωσαν οι άνθρωποι σε αυτή την απαίτηση. Τέχνες και επιστήμες, τεχνικές και επαγγέλματα : όλοι οι τομείς που καλούνται να συνεισφέρουν στην αβέβαιη ύπαρξη της αποτελούν εκφράσεις της. Κάθε μορφή εξουσίας, πολιτική, θρησκευτική ή οικονομική, που αρνείται να υποταχτεί σε αυτή την απαίτηση πρέπει να τεθεί σε αποσύνθεση.

Θεωρώντας ότι η απαίτηση αυτή και οι συνθήκες πραγμάτωσής της δεν πρέπει να εξαφανιστούν ή να εκθλιφθούν μπροστά σε εξουσίες που ενώ ισχυρίζονται ότι τις υπηρετούν τις εκμεταλεύονται, θεωρώντας ότι τα πανεπιστήμια έχουν μία ευθύνη απέναντι στους λαούς του παρόντος, του παρελθόντος και του μέλλοντος, εμείς που έχουμε συμμετάσχει με τον ένα ή με τον άλλο τρόπο στην άσκηση αυτών των οικουμενικών δικαιωμάτων και επιταγών της σκέψης, αποφασίσαμε να διατυπώσουμε τα αδιαπραγμάτευτα σημεία που μας υπαγορεύει αυτή η απαίτηση.

Άρθρο πρώτο. Η ανεξαρτησία της σκέψης συνίσταται στο να μπορεί να πειραματιστεί, μέσα από τους ίδιους τους προσδιορισμούς τους, τις γνωστικές διασυνδέσεις που παράγουν έργα και γνώσεις. Η άσκηση αυτής της ανεξαρτησίας δεν έχει άλλα όρια από αυτά που διασφαλίζουν στους άλλους τη δυνατότητα να ελέγξουν, να πιστοποιήσουν, να κρίνουν την εγκυρότητα ή την ισχύ. Τα όρια αυτά δεν μπορούν να προσδιοριστούν παρά από μία κοινότητα ίσων με βάση την ανεξαρτησία της σκέψης.

Άρθρο II. Κάθε άνδρας και κάθε γυναίκα έχει, σε κάθε συνθήκη, το αναφαίρετο δικαίωμα να εξακριβώσει την ιση νοημοσύνη του με αυτήν κάποιου άλλου.

Άρθρο III. Η ανεξαρτησία της σκέψης ανήκει σε όλους όσους συμμετέχουν σε μία έρευνα, μία διδασκαλία ή μία σπουδή. Πρέπει να είναι ισάξια για όλους, όποια κι αν είναι η θέση τους στο πανεπιστήμιο, η εθνική ή κοινωνική καταγωγή τους, η επαγγελματική τους ιδιότητα, η ηλικία ή το φύλο τους.

Άρθρο IV. Το πανεπιστήμιο απαρτίζεται από πλήθος γλώσσες και κουλτούρες. Συνεισφέρει στην δημιουργική τους συνέχεια.

Άρθρο V. Το πανεπιστήμιο διευκολύνει και προωθεί την ελεύθερη μετανάστευση των προσώπων και των σκέψεων.

Άρθρο VI. Η ελεύθερη κυκλοφορία των σκέψεων και των γνώσεων βασίζεται στο αναφαίρετο δικαίωμα πρόσβασης σε όλα τα μέσα και τις πηγές γνώσης. Καμία λογοκρισία δεν μπορεί να περιορίσει τις πηγές που συμβάλλουν στην πραγμάτωσή της.

Άρθρο VII. Οποιοσδήποτε δεσμεύεται και συμβάλλει στην έρευνα, τη διδασκαλία ή την σπουδή πρέπει να μπορεί να ασκήσει την κριτική σκέψη χωρίς να υπόκειται στην λογοκρισία, την καταστολή ή την δίωξη.

Άρθρο VIII. Το πανεπιστήμιο δεν υπάρχει παρά μόνο εκτός των χώρων που ελέγχονται από τις αρχές δημοσίας τάξης ή οποιοδήποτε άλλο είδος ένοπλων δυνάμεων.

Άρθρο IX. Η αξία μίας σκέψης που υπόκειται στην αξίωση αλήθειας βασίζεται αποκλειστικά στις απαιτήσεις που επιβάλλει το πειραματικό της πρωτόκολλο ή η συνθήκη δοκιμασίας της : η εκτίμησή της στον πανεπιστημιακό χώρο ανήκει σε αυτούς που φέρουν την απαίτηση αυτή στο χώρο της έρευνας, της διδασκαλίας, της σπουδής. Είναι δημόσια και είναι αντικείμενο αντιλογίας.

Άρθρο X. Το πανεπιστήμιο είναι πλούσιο από χώρους και εμπειρίες χειραφέτησης. Ως τέτοιο είναι δημόσιο.

Άρθρο XI. Η επιστημονική πολιτική καθορίζεται αποκλειστικά από την παραγωγή έργων και γνωστικών εργαλείων. Καμία δέσμευση επενδυτικής απόδοσης δεν μπορεί να καθορίσει την διεξαγωγή ή το ύψος χρηματοδότησης που απαιτεί. Η εξασφάλιση της αυτονομίας της είναι ρόλος της δημόσιας αρχής.

Άρθρο XII. Κανένα άτομο που επιθυμεί να συνεχίσει τις σπουδές του δεν μπορεί να υποχρεωθεί να τις εγκαταλείψει για λόγους οικονομικής οργάνωσης του πανεπιστημίου. *A fortiori* δεν μπορεί να υποχρεωθεί στο να υποθηκεύσει ένα μέρος της ζωής του ή το σύνολό της, ούτε να υποστεί καταστάσεις που προσβάλλουν την αξιοπρέπειά του.

Άρθρο XIII. Κάθε άτομο που εργάζεται στο πανεπιστήμιο ανήκει δικαιωματικά σε μία κοινότητα που αποδίδει σε όλους ισότητα δικαιωμάτων και σεβασμού.

Άρθρο XIV. Ανάμεσα στα διάφορα παιδαγωγικά, ερευνητικά, καλλιτεχνικά κέντρα, ονόμαζονται πανεπιστήμια μόνο αυτά που έχουν ως απώτερο στόχο την εφαρμογή αυτών των αρχών.

Άρθρο XV. Κάθε κοινωνία, κάθε κράτος, που παραβαίνει αυτές τις αρχές πρέπει να θεωρείται ότι δεν έχει πανεπιστήμιο.

Άρθρο XVI. Κάθε πανεπιστήμιο που επιθυμεί να εφαρμόσει αυτές τις αρχές έχει δικαίωμα να τεθεί υπό την διευρυμένη προστασία των άλλων πανεπιστημίων και των διεθνών οργανισμών. Κάθε πανεπιστήμιο που υπογράφει την παρούσα διακήρυξη δεσμεύεται να παρέχει την υποστήριξή του σε όποιον την επιζητεί με βάση τις αρχές που διατυπώθηκαν.

Το προκείμενο σχέδιο διακήρυξης στοχεύει στην διατύπωση των αρχών που συνιστούν ένα πανεπιστήμιο. Αποτελούν ταυτόχρονα τα αδιαπραγμάτευτα όρια εκτός των οποίων είναι καταχρηστικός οποιοσδήποτε λογος για πανεπιστήμιο.

Η ομάδα που τις συνέταξε γεννήθηκε στο Paris VIII στο πλαίσιο της απεργίας ενάντια στο διάταγμα Pécresse και το νομοσχέδιο της LRU. Κατα τη διάρκεια των συναντήσεων η ομάδα διευρύνθηκε. Δεν θεωρεί το έργο της ολοκληρωμένο ούτε τις διατυπώσεις τελικές. Έχοντας ήδη μεταφραστεί στα κρεόλικά, στα ολλανδικά, στα ελληνικά, στα πορτογαλέζικα, στα αραβικά, ενώ κι άλλες μεταφράσεις βρίσκονται σε επεξεργασία, στόχος, σε ένα πρώτο χρόνο, είναι η κυκλοφορία του σε όλους τους τόπους του κόσμου, απευθύνεται σε οποιονδήποτε μπορεί να τον ενδιαφέρει, θέλει να αντιδράσει με παρατηρήσεις ή κριτικές, να πάρει ενεργά μέρος.

Μία πρώτη περιορισμένη κυκλοφορία, σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, επέτρεψε την βελτίωση και συμπλήρωση της αρχικής διατύπωσης. Μια πιο διευρυμένη κυκλοφορία θα επιτρέψει την κατάληξη σε ένα καλύτερο και πιο ολοκληρωμένο κείμενο. Όλοι όσοι συμμετέχουν και θα συμμετάσχουν στην επεξεργασία γίνονται *ipso facto* υποκείμενα φορείς της εν λόγω διακήρυξης. Ο αριθμός τους είναι, εν δυνάμει, απεριόριστος.

Πρωτοβουλία XCIII, συντακτική ομάδα (Sait-Denis, 12.03.09)